

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.13.2.2024

**Pan
Kazimierz Posielski
Prezes Zarządu
Bioenergia Dzikowiec Spółka z o.o.**

ul. Cisowa 11
20-703 Lublin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrola nr P/24/059 – Wykorzystanie biogazu dla celów wytwarzania energii

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Bioenergia Dzikowiec Spółka z o.o. (dalej: Bioenergia lub Spółka), 20-703 Lublin, ul. Cisowa 11.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Kazimierz Posielski, Prezes Zarządu od 25 marca 2016 r. (dalej: Prezes Zarządu).
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja inwestycji związanych z budową, przebudową lub modernizacją instalacji OZE wykorzystujących biogaz, biogaz rolniczy lub biometan dla celów energetycznych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2024 (do 11 października), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontrolerzy	1. Katarzyna Zglińska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LLU/100/2024 z 16 lipca 2024 r. 2. Dariusz Barej, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LLU/106/2024 z 1 sierpnia 2024 r. (akta kontroli tom I str. 2-10)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Spółka wykorzystwała środki finansowe pochodzące z programu unijnego zgodnie z umową o dofinansowanie, zawartą w wyniku pozytywnie ocenionego wniosku. Inwestycja pn. „Budowa biogazowni rolniczej o mocy do 500 kW” została zaplanowana i zrealizowana ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (dalej: POIiŚ), oś priorytetowa I - Zmniejszenie emisyjności gospodarki w ramach działania 1.6 Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe, poddziałanie 1.6.1 Źródła wysokosprawnej kogeneracji. Dodatkowo Bioenergia otrzymała z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej³ dofinansowanie w formie pożyczki. Zakres rzeczowy faktycznie wykonanych przez Spółkę zadań inwestycyjnych oraz wartości osiągniętych wskaźników produktu, zostały zaakceptowane przez NFOŚiGW pomimo wprowadzonych zmian, które zostały wykazane podczas kontroli na zakończenie realizacji projektu. Spółka nie przeprowadziła audytu kogeneracyjnego za 2022 r., jednak nie było to wymagane przez NFOŚiGW na etapie rozliczania finansowego projektu. Bioenergia terminowo wywiązywała się z obowiązków oraz rozliczyła uzyskane dofinansowanie zgodnie z wymogami określonymi przez NFOŚiGW.

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: NFOŚiGW.

W Spółce prowadzono dokumentację dotyczącą ilości i rodzaju substratów zużywanych do produkcji biogazu, ilości wytworzonego biogazu oraz ilości wytworzonej i sprzedanej energii elektrycznej, a także ilości produktów ubocznych powstających w procesie wytwarzania biogazu rolniczego. Sprawozdania sporządzane na podstawie wymienionej dokumentacji przekazywano terminowo do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (dalej: KOWR). Bioenergia korzystała z instrumentu wsparcia w zakresie energii elektrycznej wytworzonej w instalacji odnawialnego źródła energii: do 31 grudnia 2022 r. w ramach sprzedaży sprzedawcy zobowiązanemu, a od 1 stycznia 2023 r. z instrumentu sprzedaży podmiotowi wybranemu. W latach 2020-2024 (do końca II kwartału) nie nakładano na Spółkę kar pieniężnych w trybie art. 168 ustawy o odnawialnych źródłach energii⁴.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR Realizacja inwestycji związanych z budową, przebudową lub modernizacją instalacji OZE wykorzystujących biogaz, biogaz rolniczy lub biometan dla celów energetycznych

Opis stanu faktycznego

1. Od 2017 r. Spółka ubiegała się o uzyskanie dofinansowania na budowę biogazowni rolniczej o mocy do 500 kW na terenie gminy Dzikowiec w województwie podkarpackim. Jak wyjaśnił Prezes Zarządu, pierwotnie złożono wniosek do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego⁵ na lata 2014-2020 działanie 3.1 Rozwój OZE. Wniosek o wartości 7 389 594 zł (w tym wydatki kwalifikowalne 5 421 880 zł, dofinansowanie 3 795 316 zł), został odrzucony⁶.

W 2018 r. Bioenergia złożyła wniosek o dofinansowanie do NFOŚiGW w ramach:

- działania 1.6 Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe, poddziałanie 1.6.1 Źródła wysokosprawnej kogeneracji, ze środków POIiŚ, oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki. Wartość inwestycji oszacowano na 9 846 150 zł (w tym wydatki kwalifikowalne 8 000 000 zł, dofinansowanie w ramach dotacji 5 347 650 zł);
- programu priorytetowego 5.8.2 Wsparcie przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki Część 2, współfinansowanie ze środków POIiŚ 2014-2020, oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki. Dofinansowanie kosztów kwalifikowalnych ze środków pożyczki oszacowano na 2 652 350 zł.

Spółka ostatecznie otrzymała dofinansowanie na budowę biogazowni rolniczej o mocy do 500 kW ze środków NFOŚiGW w ramach umowy⁷ nr POIS.01.06.01-00-0064/19-00 z 17 grudnia 2019 r. Uzyskała również wsparcie w postaci pożyczki celem

⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 1361. Dalej: ustawa o OZE.

⁵ RPO WP.

⁶ Projekt utrzymywał się na liście rezerwowej (ostatnia aktualizacja listy rezerwowej - 23 listopada 2021 r.) Nie został wybrany do dofinansowania: <https://rpo.podkarpackie.pl/wyniki-naborow-wnioskow/1407-3-1-rozwoj-oze-konkurs-ogolny-nr-naboru-rppk-03-01-00-iz-00-18-002-16>.

⁷ Do umowy zawarto aneksy: nr 1 – 19 sierpnia 2020 r., nr 2 – 12 marca 2021 r., nr 3 – 16 listopada 2021 r., nr 4 – 21 stycznia 2022 r., nr 5 – 30 stycznia 2023 r. i nr 6 – 6 grudnia 2023 r.

uzupełnienia wkładu własnego w ramach umowy⁸ nr 1481/2020/Wn09/OA-BG-yk/P z 19 sierpnia 2020 r.

Całkowity koszt budowy biogazowni wykazany we wniosku końcowym do NFOŚiGW wyniósł 10 455 000 zł, z czego wydatki kwalifikowalne wynosiły 7 936 800 zł. Dofinansowanie z NFOŚiGW wyniosło: w formie dotacji 5 305 403,56 zł, w formie pożyczki 1 440 529,20 zł⁹. Wkład własny Spółki uzupełniający dofinansowanie oraz pożyczkę wyniósł 3 709 067,24 zł¹⁰.

(akta kontroli tom I str. 33-34, 38-376, 584-587, 590-594, tom II str. 163-258, 268-399, 414, 664)

2. Jednym z nadrzędnych celów realizowanego projektu wskazanym we wniosku o dofinansowanie, było zwiększenie mocy zainstalowanej energii elektrycznej i ciepłej na terenie gminy Dzikowiec o 0,499 MW, a celem bezpośrednim produkcja energii elektrycznej i ciepłej z zasobów odnawialnych źródeł energii w postaci biogazu rolniczego w ilości:

- energii elektrycznej: 4 030,25 MWh/rok od 2021 r.,
- energii ciepłej: 4 606,00 MWh/rok, w tym 921,20 MWh na potrzeby własne od 2021 r.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że inwestycja budowy biogazowni została zrealizowana w celu przyniesienia zysku i postrzegana była, jako bardzo popularny pomysł inwestycyjny. Dodatkowo wskazał, że dostępne były różne formy dofinansowania, które pozwalały na obniżenie wielkości kapitału potrzebnego do zaangażowania, a także w związku z małą liczbą funkcjonujących biogazowni, a co za tym idzie niskimi cenami substratów, rentowność biogazowni była wysoka.

Warunki zabudowy zostały ustalone przez Wójta Gminy Dzikowiec decyzjami z: 27 lipca 2012 r.¹¹, 14 sierpnia 2012 r.¹², 22 stycznia 2013 r.¹³, 9 maja 2013 r.¹⁴, 23 kwietnia 2014 r.¹⁵ oraz decyzją zmieniającą Wójta Gminy Raniżów z 13 października 2016 r.¹⁶ w związku z wyznaczeniem go do załatwienia sprawy przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Tarnobrzegu na wniosek Wójta Gminy Dzikowiec¹⁷. Wprowadzone zmiany dotyczyły m.in. zakresu realizacji inwestycji, tj. budynek maszynowni został zastąpiony budynkiem pompowni, separator (parownik) został zastąpiony studnią kondensatu. Zmianie uległa również część numerów ewidencyjnych działek.

Udziały w kapitale zakładowym Spółki objęte zostały przez pięciu udziałowców, w tym Gminę Dzikowiec¹⁸, na terenie której wybudowano biogazownię.

⁸ Do umowy zawarto aneksy: nr 1 – 28 kwietnia 2021 r. i nr 2 – 16 listopada 2021 r.

⁹ Z otrzymanej kwoty 1 451 056,20 zł Spółka dokonała do NFOŚiGW zwrotu 10 527 zł z tytułu korekty kosztów dotyczącej błędnie wykazanej wagi samochodowej, wybudowanej w ramach odrębnego projektu realizowanego przez Spółkę Galauto Sp. z o.o.

¹⁰ W tym roboty dodatkowe oraz podatek od towarów i usług.

¹¹ Decyzja Nr GP.6730.20.2012 - wydana dla MHB Polska Sp. z o.o.

¹² Decyzja nr U.G.6730.2/GP-20.2012 - przenosząca decyzję o warunkach zabudowy na Bioenergię.

¹³ Decyzja nr U.G/GP.6730.1.2013 - przenosząca decyzję o warunkach zabudowy z Bioenergii na Galauto Sp. z o.o.

¹⁴ Decyzja zmieniająca nr GP.6730.20.2012.2013.

¹⁵ Decyzja nr GP.6730.5.14 - ustalająca warunki zabudowy.

¹⁶ Decyzja nr UG.6730.24.2016.

¹⁷ Wniosek wynikający z art. 25 § 1 pkt 1 Kodeksu postępowania administracyjnego. Dz. U. z 2024 r. poz. 572.

¹⁸ Akt notarialny: Repertorium A nr 949/2016 z 17 marca 2016 r. i nr 1035/2020 z 17 marca 2020 r.

Zakres realizowanej inwestycji zgodnie z ww. decyzją o warunkach zabudowy z 2016 r. obejmował budowę biogazowni rolniczej o mocy 0,5 MW na powierzchni około 0,5 ha w skład której wchodziły: zbiornik fermentacji pierwotnej, zbiornik fermentacji wtórnej, komora magazynowa pofermentu, zbiornik wstępny, zasobnik substratu, kogenerator, studnia kondensatu, studnia zbiorcza na ocieki (pochodnia biogazu), budynek techniczny sterowni z zapleczem socjalnym, budynek techniczny pompowni, transformator, waga najazdowa, stanowisko odbioru płynnego pofermentu, stanowisko załadunku substratów płynnych, podziemny zbiornik na nieczystości, nadziemny zbiornik ppoż. Suma powierzchni zabudowy do 1600 m².

Inwestycja realizowana była na podstawie decyzji Starosty Kolbuszowskiego o pozwoleniu na budowę nr 69/2017 z 24 lutego 2017 r.¹⁹ oraz decyzji zmieniających nr 385/2020 z 5 października 2020 r. i nr 479/2021 z 5 października 2021 r. w zakresie odstępstw od zatwierdzonego projektu budowlanego, wskazanych w projekcie budowlanym zamiennym z 28 sierpnia 2020 r. oraz 9 sierpnia 2021 r.

W ramach uzgodnień procesu inwestycyjnego Spółka pozyskała decyzję znak UG.6220.4.2013²⁰, wydaną przez Wójta Gminy Dzikowiec 27 stycznia 2014 r. w zakresie umorzenia postępowania w sprawie wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia dla przedmiotowej inwestycji. W uzasadnieniu decyzji wskazano m.in. na opinię Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie, który uznał, iż nie ma przesłanek do wydania takiej opinii. Jednocześnie Wójt Gminy Dzikowiec stwierdził w przedmiotowej decyzji, że ze względu m.in. na moc elektryczną biogazowni rolniczej wynoszącą 0,5 MW oraz powierzchnię zabudowy przedsięwzięcia, rozumianej jako powierzchnia terenu zajętego przez obiekty budowlane oraz pozostałej przeznaczonej do przekształcenia w wyniku realizacji przedsięwzięcia wynoszącej łącznie 4735 m², nie można przedsięwzięcia zakwalifikować jako mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, odwołując się do § 3 ust. 1 pkt 45 i pkt 52 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów z 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko²¹.

Proces wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia odnosił się do budowy biogazowni przez spółkę Bioenergia. Dla biogazowni budowanej na sąsiednich działkach przez Galaauto Sp. z o.o., prowadzony był odrębnie.

Wymogi związane z monitorowaniem oceny oddziaływania na środowisko określone w § 4b umowy o dofinansowanie zostały wykreślone jako niedotyczące działania 1.6, poddziałania 1.6.1²².

Pierwotnie założony termin realizacji inwestycji obejmował okres od 1 kwietnia 2018 r. do 30 czerwca 2019 r.

¹⁹ Decyzja ostateczna z dniem 15 maja 2017 r. - przesunięcie terminu w związku ze sprostowaniem przez Starostę Kolbuszowskiego oczywistej omyłki w decyzji.

²⁰ Pierwszą decyzję umarzającą 28 czerwca 2012 r. uzyskała Spółka MHB Polska z Gdyni, która ta decyzja została przeniesiona na rzecz spółki Bioenergia decyzją z 7 sierpnia 2012 r. Następnie decyzja ta 24 stycznia 2013 r. została przeniesiona na Galaauto Sp. z o.o., w związku z czym Bioenergia wystąpiła w swoim imieniu o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia.

²¹ Dz. U. z 2010 r. Nr 213 poz. 1397.

²² Wymogi w tym zakresie dotyczą jedynie poddziałania 1.1.2, 1.1.4, działania 7.1.

W ramach planowanej inwestycji opracowano studium wykonalności, w którym wskazano m.in., że Spółka planuje uruchomienie działalności poprzez wytwarzanie energii elektrycznej z wykorzystaniem biomasy w planowanej do budowy biogazowni rolniczej w Dzikowcu. Bioenergia wskazała również, że ma zagwarantowany całkowity odbiór wyprodukowanej energii elektrycznej, jako że obowiązujące przepisy prawa energetycznego zobowiązują dystrybutorów energii elektrycznej do zakupu całości energii wyprodukowanej z tzw. odnawialnych źródeł energii, czego przykładem była biogazownia. W studium wskazano również, że Spółka posiada zagwarantowany odbiór energii cieplnej, która będzie przeznaczana na potrzeby procesu technologicznego biogazowni oraz na potrzeby pobliskiej suszarni, która będzie należeć do firmy powiązanej z Wnioskodawcą.

Prezes wyjaśnił, że od początku planował budowę biogazowni o mocy 0,5 MW.

(akta kontroli tom I str. 4-28, 33-34, 36, 91-280, 475-537, 595-638)

3. Budowę biogazowni rozpoczęto 11 marca 2020 r., a zakończono 10 grudnia 2021 r., zgodnie z wpisem do dziennika budowy oraz zawiadomieniem o zakończeniu budowy obiektu budowlanego²³ skierowanym do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego 16 maja 2022 r., który nie skorzystał z prawa sprzeciwu na niniejsze zawiadomienie. Sprzeciwu do użytkowania nie wniósł również Komendant Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kolbuszowej. Protokół odbioru końcowego przedmiotu umowy sporządzono 21 czerwca 2022 r.

Zgodnie z zawartą z wykonawcą umową z 3 marca 2020 r., inwestycja miała zostać wykonana w terminie do 44 tygodni od dnia podpisania umowy, tj. do końca grudnia 2020 r. W związku z ograniczeniami w produkcji u dostawców wykonawcy, powiązanych m.in. ze stanem zagrożenia epidemicznego 3 listopada 2020 r. zawarto aneks nr 1 do umowy, zmieniając termin jej wykonania na 30 czerwca 2021 r. Aneks nr 2 zawarto 3 grudnia 2020 r. w celu uregulowania kwestii finansowych (terminy i wysokość wypłat) oraz wprowadzenia zmian w zakresie robót wskazanych w ofercie wykonawcy.

W trakcie realizacji inwestycji 20 listopada 2020 r. spisano protokół konieczności wykonania robót dodatkowych/zamiennych, w ramach którego wskazano na konieczność zwiększenia prac drogowych, zamiany zbiorników stalowych na żelbetowe, dodanie jednego zbiornika na komponenty płynne, zmiany zakresu wykonania przyłącza, związane z dostosowaniem do wymogów Urzędu Regulacji Energetyki²⁴. Roboty te odebrano 30 kwietnia 2021 r. Na wniosek pokontrolny NFOŚiGW dokonano również korekty błędnie wykazanej wagi samochodowej, wybudowanej w ramach projektu Galaauto Sp. z o.o. i znajdującej się na jej terenie. Dokonano korekty środków otrzymanych w ramach umowy o dofinansowanie w formie pożyczki, tj. zwrotu do NFOŚiGW kwoty wyliczonej za ww. wagę oraz korekty protokołu odbioru.

²³ Art. 313y¹ ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 340, ze zm.) odnośnie do wniosków o udzielenie pozwolenia na użytkowanie stanowi, że: „W okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 przepisów art. 55 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725, ze zm.) nie stosuje się, a wnioski o udzielenie pozwolenia na użytkowanie złożone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli nie wydano decyzji o pozwoleniu na użytkowanie, traktuje się jak zawiadomienie o zakończeniu budowy o którym mowa w art. 54 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane”.

²⁴ Dalej: URE.

Inwestycja została zakończona i rozliczona. Płatność końcowa została przekazana przez NFOŚiGW 3 kwietnia 2023 r. Zgodnie z § 16 ust. 1 umowy (wprowadzonym przez NFOŚiGW aneksem nr 3 z 16 listopada 2021 r.) Bioenergia została zobowiązana do zachowania trwałości projektu przez okres 3 lat od daty płatności końcowej.

(akta kontroli tom I str. 227-376, 549-594, tom II str. 96-133, 143-162, 259-301, 412-413)

4. Wniosek o dofinansowanie został złożony przez Bioenergię w ramach konkursu POIS.01.06.01-IW.03-00-004/18 w dniu 19 grudnia 2018 r. NFOŚiGW pismem z 25 stycznia 2019 r. wezwał Spółkę do uzupełnienia w zakresie warunku formalnego nr 4 kompletność dokumentacji aplikacyjnej: wniosku i załączników (uzupełnienie dwóch oświadczeń/deklaracji oraz wskazanie właściwego numeru pomocy publicznej i krajowego wkładu prywatnego). Spółka przekazała wymagane dokumenty i dokonała korekt pismem z 9 lutego 2019 r.

Do kolejnej korekty/uzupełnienia dokumentów NFOŚiGW wezwał Spółkę pismem z 23 lipca 2019 r. (data doręczenia 14 sierpnia 2019 r.) w zakresie kryterium merytorycznego II stopnia, w tym m.in.: udokumentowania możliwości odbioru ciepła, wskazania możliwości finansowych realizacji analogicznego projektu w sąsiedztwie przez inną spółkę powiązaną osobowo, przedstawienia aktualnych dokumentów w postaci zawartych umów wstępnych potwierdzających gwarantowanie zakładanych cen i ilości z tytułu przychodów oraz kosztów eksploatacyjnych, dokonania korekty źródeł finansowania o zaangażowanie środków własnych oraz w zakresie mocy planowanego źródła ciepła, przedłożenia sprawozdania Spółki za 2018 r. Bioenergia odniosła się do wskazanych uwag w wymagany sposób, przekazując odpowiedź pismem z 27 sierpnia 2019 r.²⁵ Spółka terminowo dokonywała niezbędnych korekt wniosku o dofinansowanie i uzupełnień oraz przekazywała wymagane załączniki.

Umowa o dofinansowanie w formie dotacji²⁶ zawarta 17 grudnia 2019 r. w wyniku pozytywnie ocenionego wniosku o dofinansowanie opiewała na kwotę zgodną z określoną w tym wniosku, tj. planowany całkowity koszt realizacji wyniósł 9 846 150 zł (w tym wydatki kwalifikowalne 8 000 000 zł, dofinansowanie w ramach dotacji 5 347 650 zł).

Procedura pozyskania dofinansowania od momentu złożenia kompletnego wniosku do NFOŚiGW do dnia zawarcia umowy wyniosła ponad trzy miesiące (112 dni).

Umowa o dofinansowanie w formie pożyczki²⁷ została zawarta z NFOŚiGW 19 sierpnia 2020 r., tj. po upływie 20 miesięcy (609 dni) od dnia złożenia przez Spółkę wniosku w tej sprawie do NFOŚiGW w dniu 19 grudnia 2018 r. Wcześniej, tj. 21 lipca 2020 r. Zarząd NFOŚiGW podjął uchwałę o przyznaniu pożyczki Spółce, a przyznana kwota była zgodna z wnioskowaną i wynosiła 2 652 350 zł. Umowa ta nie mogła jednak zostać zawarta przed podpisaniem umowy o dofinansowanie w formie dotacji, ponieważ stanowiła jej uzupełnienie. Procedura zawarcia umowy o dofinansowanie w formie pożyczki trwała więc 8 miesięcy (tj. 246 dni licząc od dnia zawarcia przez Spółkę umowy z NFOŚiGW o dofinansowanie w formie dotacji).

(akta kontroli tom I str. 91-280, 464-474, tom II str. 259-267, 410-411)

²⁵ Zgoda NFOŚiGW na przesunięcie terminu złożenia uzupełnień.

²⁶ Umowa nr POIS.01.06.01-00-0064/19-00.

²⁷ Umowa nr 1481/2020/Wn09/OA-BG-yk/P.

5. W związku z planowaną do realizacji inwestycją w zakresie wytwarzania biogazu rolniczego oraz wykorzystania go w celach energetycznych, Spółka zwracała się o dofinansowanie środkami publicznymi pierwotnie pochodzącymi z RPO WP na lata 2014-2020. Jej wniosek z 30 maja 2017 r. o wartości 7 389 594 zł (w tym wydatki kwalifikowalne 5 421 880 zł, dofinansowanie 3 795 316 zł) nie uzyskał akceptacji w związku z wyczerpaniem środków finansowych. Projekt utrzymywał się na liście rezerwowej do 23 listopada 2021 r., tj. do dnia jej ostatniej aktualizacji.

Następnie 19 grudnia 2018 r. Spółka złożyła do NFOŚiGW wniosek o dofinansowanie w ramach działania 1.6 Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe, współfinansowanego ze środków POliŚ 2014-2020, o wartości 9 846 150 zł (w tym wydatki kwalifikowalne 8 000 000 zł, dofinansowanie w ramach dotacji 5 347 650 zł), na który podpisała umowę 17 grudnia 2019 r.

W dniu 19 grudnia 2018 r. Spółka złożyła również wniosek do NFOŚiGW o wsparcie w postaci pożyczki celem uzupełnienia wkładu własnego z programu priorytetowego 5.8.2 Wsparcie przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki Część 2, współfinansowanego ze środków POliŚ 2014-2020. Dofinansowanie kosztów kwalifikowalnych ze środków pożyczki oszacowano na 2 652 350 zł. Umowa została zawarta 19 sierpnia 2020 r.

Decyzją Starosty Dębickiego z 17 października 2022 r. Spółka uzyskała zezwolenie na przetwarzanie odpadów (kod odpadu 19 06 05) w ilości 7395,691 Mg/rok, przy czym wskazano, że rzeczywistą ilość odpadów przewidzianą do przetworzenia należy ustalić na podstawie badań odpadu i gruntu rolnego. Decyzja obowiązuje do 16 października 2032 r.

Bioenergia nie podejmowała współpracy w ramach wytwarzania/wykorzystania biogazu rolniczego z biogazowni. Prezes Zarządu wyjaśnił, że Spółka nie uzyskała również dodatkowego dofinansowania na ten cel. Wskazał, że złożył propozycję Gminie Dzikowiec odnośnie wykorzystania ciepła, które jest wytwarzane równolegle do produkcji energii elektrycznej w procesie kogeneracji. Ilość ciepła wytwarzana przez obie biogazownie²⁸ wystarczyłaby do ogrzania budynków użyteczności publicznej i okolicznych mieszkańców. Jak zaznaczył, propozycja ta, choć mająca charakter nieoficjalny, nie spotkała się z zainteresowaniem Gminy.

(akta kontroli tom I str. 36, 377, 457)

6. Zakres rzeczowy faktycznie wykonanych przez Spółkę zadań inwestycyjnych został zaakceptowany przez NFOŚiGW, pomimo że podczas kontroli przeprowadzonej w dniach 5-9 września 2022 r. wskazano na niezgodność zrealizowanego zakresu rzeczowego projektu z zapisami wniosku i umowy o dofinansowanie, w zakresie:

- zamiany pochodni gazu na piec awaryjny spalania,
- umieszczenie jednostki kogeneracyjnej i osuszacza biogazu w dwóch obiektach zamiast planowanego jednego obiektu,
- wybudowanie zbiornika p.poż nieujętego w zakresie umowy o dofinansowanie.

Stwierdzono m.in., że odebrana dokumentacja powykonawcza była w części zakresu rzeczowego niezgodna z zapisami umowy o dofinansowanie, w tym

²⁸ Inwestycja Spółki Bioenergia Dzikowiec Sp. z o.o. oraz Galauto Sp. z o.o. - wybudowane w Gminie Dzikowiec.

z harmonogramem realizacji projektu i jego opisem, natomiast zgodna z projektem budowlanym zamiennym.

Opinia sanitarna Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z 29 kwietnia 2022 r.²⁹ również wskazała na zrealizowanie inwestycji nie w pełni zgodnie z zatwierdzonym projektem budowlanym. Stwierdzono m.in., że inwestor dokonał zmian w zagospodarowaniu terenu, w tym:

- umocniono skarpe płytami ażurowymi,
- zmieniono miejsce lokalizacji zbiornika na nieczystości i stanowiska odbioru płynu pofermentacyjnego,
- zmieniono ilość i lokalizację nawierzchni z kostki betonowej,
- zrezygnowano z utworzenia pasa zieleni wzdłuż ogrodzenia terenu oraz zmieniono przebieg ogrodzenia terenu.

W opinii wskazano jednak, że biorąc pod uwagę charakter i zakres zmian, odstępuje się w tym zakresie od warunków higienicznych i zdrowotnych przewidzianych w zatwierdzonym projekcie budowlanym.

W ramach realizacji inwestycji Spółka osiągnęła założone w umowie wskaźniki produktu w wysokości wskazanej poniżej:

- dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji (MW) – 1,017³⁰;
- dodatkowa zdolność do wytwarzania energii ciepłej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji (MWt) – 0,518³¹;
- dodatkowa zdolność do wytwarzania energii ciepłej ze źródeł odnawialnych (MWt) – 0,518³²;
- dodatkowa zdolność do wytwarzania energii elektrycznej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji (MWe) – 0,499³³;
- dodatkowa zdolność do wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych – (MWe) – 0,499³⁴;
- liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1) – 1;
- liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii ciepłej i elektrycznej z OZE w ramach kogeneracji (szt.) – 1;
- liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach kogeneracji (szt.) – 1.

W wyniku ww. kontroli przeprowadzonej przez NFOŚiGW, w związku z powstałymi różnicami dotyczącymi wartości osiągniętych wskaźników, Spółka w ramach realizacji zaleceń pokontrolnych wystąpiła o zmianę wartości wskaźników, do wskazanych w wysokościach realnie osiągniętych. Zmiany wprowadzono aneksem nr 5 z 30 stycznia 2023 r., co potwierdziło ich ostateczną akceptację przez NFOŚiGW.

(akta kontroli tom I str. 227-376, 456, tom II str. 143-162, 398-403)

²⁹ Znak SNZ.9020.13.26.2022.AL.

³⁰ Wskaźnik nie jest wykazywany we wnioskach o refundację /sprawozdawczych, które są generowane w systemie. Wartość wskaźnika założona pierwotnie w umowie (MW) - 1,05.

³¹ Wartość wskaźnika założona pierwotnie w umowie (MWt) – 0,56.

³² Wartość wskaźnika założona pierwotnie w umowie (MWt) – 0,56.

³³ Wartość wskaźnika założona pierwotnie w umowie (MWe) – 0,49.

³⁴ Wartość wskaźnika założona pierwotnie w umowie (MWe) – 0,49.

Bioenergia przekazała opinię jednostki akredytowanej, o której mowa w art. 93a ustawy o OZE potwierdzającą zasadność uznania tej instalacji za instalację, o której mowa w art. 77 ust. 5 pkt 1a, 2a, 3a, 4a, 6a, 7a, 8a, 9a lub 10a ustawy o OZE oraz zawierającą informację na temat ilości energii elektrycznej wytworzonej w danym roku w tej instalacji w procesach wysokosprawnej kogeneracji oraz poza procesami wysokosprawnej kogeneracji 15 marca 2024 r. za 2023 r. Prezes Zarządu wyjaśnił, że niemożliwe było przeprowadzenie audytu kogeneracyjnego za 2022 r. z powodu braku prawidłowo działającego licznika ciepła użytkowego, co powodowałoby brak możliwości wykazania zużytego ciepła. W związku z czym uznano przeprowadzenie audytu za bezcelowe.

Pomimo braku opinii jednostki akredytowanej za 2022 r. NFOŚiGW uznał, że Spółka osiągnęła założone we wniosku i w umowie (POIS.01.06.01-00-0064/19-00 z 17 grudnia 2019 r.) wskaźniki produktu. Prezes Zarządu NFOŚiGW wyjaśniła m.in., że Beneficjent (tj. Spółka) miał obowiązek przedstawić dokumenty świadczące o wybudowaniu jednostki wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej z OZE w ramach kogeneracji, która pozwala na produkcję energii elektrycznej i ciepłej, tj. protokół odbioru końcowego, faktury, pozwolenie na użytkowanie lub zawiadomienie o zakończeniu budowy oraz potwierdzenie braku sprzeciwu, ewentualnie dokumentacji fotograficznej. W przypadku projektu Bioenergii przeprowadzona została kontrola na miejscu realizacji projektu. Na tym etapie nie była wymagana opinia jednostki akredytowanej. Prezes Zarządu NFOŚiGW dodała, że oczekuje jedynie na złożenie przez Beneficjenta dokumentu potwierdzającego osiągnięcie wskaźników rezultatu bezpośredniego.

Do 30 września 2024 r., zgodnie z aneksem nr 6 zawartym z NFOŚiGW 6 grudnia 2023 r., Bioenergia zobowiązana została do osiągnięcia wskaźników rezultatu bezpośredniego³⁵ oraz na podstawie umowy dofinansowania w formie pożyczki wykazania efektu ekologicznego³⁶. Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że raport dotyczący osiągnięcia wskaźników przygotowuje firma zewnętrzna.

Termin zakończenia realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie został wyznaczony na 31 grudnia 2020 r. Aneksem nr 4 został zmieniony na 30 czerwca 2022 r. (była to data graniczna kwalifikowania wydatków). Protokół odbioru końcowego przedmiotu umowy sporządzono 21 czerwca 2022 r. Zmiana terminu zakończenia realizacji projektu wynikała m.in. z konieczności wykonania robót dodatkowych.

Poszczególne transze w zakresie dofinansowania przekazano we wnioskowanych kwotach i w terminach zgodnych z zawartą umową, tj. określonych w § 8 ust. 6 i 11 umowy, gdzie wskazano m.in., że dofinansowanie w formie refundacji będzie przekazywane w możliwie najkrótszym terminie oraz pod warunkiem dostępności środków. Terminy te wyniosły od 17 do 40 dni od daty złożenia poprawnego wniosku i/lub dodatkowych dokumentów.

Wypłata transz pożyczki nastąpić miała, zgodnie z § 3 ust. 11 umowy o dofinansowanie w formie pożyczki, nie później niż w terminie 35 dni od daty wpływu

³⁵ Dokumenty mają zostać przekazane do NFOŚiGW do 31 grudnia 2024 r.

³⁶ W dziale IV pkt 18 umowy o dofinansowanie w formie pożyczki wskazano, że dokumenty potwierdzające osiągnięcie efektu ekologicznego mają zostać przedłożone do NFOŚiGW w terminie wynikającym z umowy o dofinansowanie w zakresie wskaźników rezultatu bezpośredniego.

prawidłowego wniosku o wypłatę środków finansowych wraz z kompletnymi dokumentami i termin ten został dotrzymany przez NFOŚiGW.

Spółka terminowo wywiązywała się z obowiązków wobec NFOŚiGW. W przypadku zaistnienia potrzeby dłuższej realizacji zadania lub przedstawienia dodatkowych dokumentów lub wyjaśnień, wnioskowała o akceptację przez NFOŚiGW nowego terminu ich przedstawienia.

Wraz z wnioskiem o dofinansowanie Spółka złożyła m.in. oświadczenie o zakazie podwójnego finansowania.

(akta kontroli tom I str. 227-376, 464-474, 571-573, 584-587, 590-594, 650, 669, 677-688, tom II str. 418-422, 464-473)

7. W trakcie realizacji umowy dofinansowania zmianie uległa wysokość kosztów kwalifikowalnych z 8 000 000 zł określonych w umowie do 7 936 800 zł wykonanych i rozliczonych na koniec realizacji inwestycji. Wynikało to ze wzrostu kosztów niekwalifikowalnych: robót dodatkowych (621 396 zł – kwota netto i podatek od towarów i usług) oraz podatku od towarów i usług z umowy głównej z wykonawcą (2 460 200 zł).

Przekazana w ramach dofinansowania kwota była zgodna z określoną w umowie oraz w kolejnych aneksach. W przypadku umowy o dofinansowanie w formie pożyczki przekazana na konto Spółki kwota w ramach czwartego wniosku o płatność była wyższa niż faktyczne wykonanie, co wynikało z wypłaty środków na podstawie wniosku o płatność z 18 sierpnia 2022 r. Jednak 9 maja 2023 r. Spółka złożyła jego korektę, pomniejszając należność o kwotę 10 527 zł kosztów kwalifikowalnych wagi samochodowej³⁷, w związku z zaleceniami kontroli przeprowadzonej przez NFOŚiGW i wskazania zagrożenia wystąpienia podwójnego finansowania tej wagi w ramach projektu Bioenergii i Galauto Sp. z o.o. We wniosku wskazano jednak kwotę wnioskowaną do refundacji niezgodną ze wskazanym pomniejszeniem, tj. 61 983 zł, zamiast 62 026 zł. Prezes Zarządu NFOŚiGW wyjaśniła, że w związku z dokonaniem przez Beneficjenta zwrotu środków nie była wymagana korekta wniosku o płatność. Beneficjent przesłał informacyjnie do NFOŚiGW „Zestawienie do Faktur do refundacji” jako załącznik do wniosku o płatność nr 4, z omyłkowo wpisaną kwotą. Zestawienie to miało jedynie charakter informacyjny, nie było wymagane proceduralnie, nie podlegało ponownej weryfikacji i zwrotowi do poprawy do Beneficjenta.

Sfinansowane wydatki dotyczyły kosztów kwalifikowalnych.

(akta kontroli tom I str. 227-376, 464-474, 571-579, 584-587, 590-594, 681, 693-696, tom II str. 96-133, 143-258, 302-350, 398-400, 412-414, 664)

8. Udzielone Spółce dofinansowanie zostało w całości rozliczone 3 kwietnia 2023 r. (data ostatniej refundacji NFOŚiGW) w ramach umowy o dofinansowanie w wysokości łącznej 5 305 403,56 zł oraz w formie pożyczki 19 września 2022 r. (data ostatniej refundacji) w wysokości 1 440 486,20 zł.

Rozliczenie kolejnych transz dofinansowania przebiegało zgodnie z zasadami określonymi w umowach o dofinansowanie w formie dotacji oraz w formie pożyczki. Wnioski podlegały korektom i uzupełnieniom w związku z pojawiającymi się pytaniami ze strony NFOŚiGW. Spółka przekazywała wymagane oświadczenia i wyjaśnienia,

³⁷ Koszt wagi samochodowej 58 000 zł – pomniejszenie o 18,15% kosztu wagi.

które dotyczyły m.in. potwierdzenia faktu wykonania tablicy promocyjnej we własnym zakresie, potwierdzenia otrzymania należności przez generalnego wykonawcę za wykonane roboty czy usunięcia kosztu wagi samochodowej z rozliczenia.

Zwrot w ramach środków pożyczki kwoty za wagę samochodową nastąpił w wyniku realizacji zaleceń pokontrolnych NFOŚiGW po kontroli przeprowadzonej we wrześniu 2022 r. W dniach 4 kwietnia i 10 maja 2023 r. Spółka zwróciła odpowiednio: 10 270 zł i 257 zł na rachunek bankowy NFOŚiGW.

(akta kontroli tom I str. 464-474, 574-587, tom II str. 143-156, 163-258, 302-350, 398-399, 412-414, 664)

9. Zamówienie na wykonanie budowy biogazowni rolniczej o mocy 500 kW w Dzikowcu, zostało przeprowadzone na podstawie Regulaminu udzielania zamówień z 31 grudnia 2018 r., obowiązującego w Spółce. Trybem postępowania było zapytanie ofertowe w oparciu o zasadę konkurencyjności określoną w Wytycznych Ministra Rozwoju MR/H 2014-2020/23(3)07/2017 z 19 lipca 2017 r. w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020³⁸ (dalej: wytyczne MR). W zakres zamówienia wchodziło m.in.: zaprojektowanie biogazowni zgodne z wymaganiami określonymi w programie funkcjonalno-użytkowym, uzyskanie niezbędnych uzgodnień, decyzji, wykonanie robót i rozruch. W wyniku postępowania 3 marca 2020 r. podpisano umowę z wykonawcą na kwotę 9 833 604 zł (brutto). Aneks nr 2 z 3 grudnia 2020 r. zwiększono kwotę wynagrodzenia do 10 455 000 zł (brutto), w związku z wykonaniem robót dodatkowych.

NFOŚiGW dokonał kontroli ex-post ww. zamówienia w okresie od 29 stycznia do 8 marca 2021 r., a więc po wprowadzeniu aneksami zmian z wykonawcą. W wyniku kontroli nie stwierdzono naruszeń zasad określonych w obowiązujących wytycznych, w tym takich które mogłyby zostać uznane jako rodzące skutki finansowe lub powodujące uznanie poniesionych wydatków za niekwalifikowalne. Uznano również umowę zawartą z wykonawcą za zgodną z zakresem przedsięwzięcia określonym w umowie o dofinansowanie projektu.

NFOŚiGW w dniach 5-9 września 2022 r. przeprowadził również kontrolę zrealizowanego zakresu rzeczowego projektu, dokumentacji technicznej, osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu, prawidłowości kwalifikowania wydatków, dokumentacji i systemu finansowego, struktury organizacyjnej, działań informacyjno-promocyjnych oraz procedur wynikających z wymagań POIiŚ. W ramach ustaleń stwierdzono m.in.: niezgodność zrealizowanego zakresu rzeczowego projektu z zapisami wniosku i umowy o dofinansowanie, w zakresie:

- zamiany pochodni gazu na piec awaryjny spalania,
- umieszczenie jednostki kogeneracyjnej i osuszacza biogazu w dwu obiektach zamiast planowanego jednego obiektu,
- wybudowanie zbiornika p.poż nieujętego w zakresie umowy o dofinansowanie.

Stwierdzono, że odebrana dokumentacja powykonawcza jest w części zakresu rzeczowego niezgodna z zapisami umowy o dofinansowanie w tym

³⁸ https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/27633/Wytyczne_w_zakresie_kwalifikowalnosci.pdf.

z harmonogramem realizacji projektu i opisem projektu, natomiast zgodna z projektem budowlanym zamiennym.

W zakresie wskaźników stwierdzono, że uzyskano niższe niż zakładano wartości dwóch wskaźników produktu. Natomiast w zakresie działań informacyjno-promocyjnych stwierdzono brak zgodności wykonania tablicy pamiątkowej z obowiązującym wzorem. W pozostałym zakresie nie wniesiono uwag.

W ramach wskazanych powyżej ustaleń NFOŚiGW sformułował zalecenia pokontrolne w zakresie m.in. przekazania wyjaśnień oraz uzyskania stanowiska NFOŚiGW dotyczącego działań koniecznych do podjęcia.

Spółka wykonała zalecenia, w tym przedstawiła wyjaśnienia dotyczące stwierdzonych rozbieżności w zakresie dotyczącym wagi samochodowej; złożyła wniosek o aneks do umowy o dofinansowanie zmieniający zakres rzeczowy na zgodny ze zrealizowanym przedsięwzięciem oraz zmieniający wartość wskaźników. Skorygowała również wygląd tablicy. Powyższe zmiany zostały zaakceptowane przez NFOŚiGW.

(akta kontroli tom II str. 2-162)

10. W związku z zamiarem realizacji budowy biogazowni w miejscowości Dzikowiec, Spółka napotykała na problemy i brak zainteresowania mieszkańców powstaniem tej inwestycji. Prezes Zarządu wyjaśnił, że w czasie planowania i przygotowywania inwestycji spotkał się z niechęcią i dezaprobatą miejscowej ludności w odniesieniu do tego projektu, która bała się uciążliwych zapachów. W związku z brakiem wiedzy o funkcjonowaniu biogazowni, Spółka prowadziła rozmowy z mieszkańcami na ten temat. Brak było jednak zainteresowania biogazownią, która dawałaby duże możliwości dla rolników, jako że produkowany biogaz mógłby zostać wykorzystany do produkcji ciepła i energii elektrycznej, dzięki czemu zapewniłby samowystarczalność energetyczną gospodarstwa, zwłaszcza w kontekście rosnących cen energii.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że do głównych problemów napotkanych już podczas realizacji inwestycji należały:

- dłuższa realizacja inwestycji niż zakładano,
- znaczący wzrost kosztów substratów,
- trudności rozruchowe w początkowym okresie działania biogazowni.

(akta kontroli tom I str. 36, 377)

11. W związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, Spółka została wpisana do rejestru wytwórców biogazu rolniczego³⁹ z dniem 6 czerwca 2022 r. w odpowiedzi na wniosek złożony 31 maja 2022 r. Wpis został zmieniony 4 czerwca 2024 r.⁴⁰ w odpowiedzi na wniosek złożony 28 maja 2024 r. w celu aktualizacji danych, tj. zmiany adresu siedziby Spółki oraz wskazania zwiększonej rocznej wydajności instalacji OZE, w której był wytwarzany biogaz rolniczy (wzrost o 200 000 m³/rok).

Procedura związana z uzyskaniem wpisu w pierwszym przypadku trwała 4 dni, natomiast w drugim 5 dni roboczych.

³⁹ Zaświadczenie nr BGR/Z/13/2022.

⁴⁰ Zaświadczenie nr BGR/Z/12/2024.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa⁴¹ przeprowadził w Spółce kontrolę w dniach od 5 do 19 kwietnia 2023 r. stwierdzając m.in., że:

- zakres i rodzaj wykonywanej działalności, roczna wydajność instalacji do wytwarzania biogazu rolniczego oraz łączna moc zainstalowanej elektrycznej instalacji – są zgodne ze stanem faktycznym;
- dane ujęte w sprawozdaniu kwartalnym wytwórcy dotyczące rodzaju substratów wykorzystanych do wytworzenia biogazu rolniczego, kodu odpadów oraz ilości substratów wykorzystanych do wytworzenia biogazu rolniczego – są zgodne z posiadaną przez wytwórcę dokumentacją;
- dane ujęte w sprawozdaniu kwartalnym wytwórcy dotyczące ilości wytworzonego biogazu rolniczego oraz wykorzystanego do wytworzenia energii elektrycznej – są zgodne z posiadaną przez wytwórcę dokumentacją;
- dane ujęte w sprawozdaniu kwartalnym wytwórcy dotyczące ilości energii elektrycznej wytworzonej z biogazu rolniczego, ilości energii elektrycznej sprzedanej sprzedawcy zobowiązanemu oraz zużytej na potrzeby produkcji i potrzeby własne – są zgodne z posiadaną przez wytwórcę dokumentacją.

Jednocześnie w ramach ustaleń kontroli wskazano, że produkt uboczny (poferment) oddawany jest bezpłatnie rolnikom do użyźniania arealów rolnych, a jego ilość określa się jako 80% masy zużytych substratów do produkcji. Stwierdzono, że przedstawiona dokumentacja była prowadzona rzetelnie i umożliwiała weryfikację informacji przekazanych do KOWR ze stanem faktycznym.

Spółka uzyskała decyzję Marszałka Województwa Podkarpackiego z 18 stycznia 2023 r. w zakresie spełniania warunków uznania za produkt uboczny wytwarzanego pofermentu⁴² oraz badania certyfikowanego laboratorium z 2023 r. i 2024 r. Prezes Zarządu wyjaśnił, że poferment jest przekazywany rolnikom w celu poprawienia właściwości gleby. Jest to jego jedyne zastosowanie.

(akta kontroli tom I str. 445-463, 697-716)

12. Zgodnie z art. 25 pkt 1 ustawy o OZE Bioenergia posiadała tytuł prawny do działek, na których zlokalizowana została biogazownia, a jej obiekty zostały wprowadzone jako środek trwały Spółki. Zgodnie z art. 25 pkt 5 ustawy o OZE, posiadała dokument potwierdzający datę pierwszego wytworzenia - wprowadzenia do sieci energii elektrycznej. Pierwszym dniem wprowadzenia przez Spółkę energii elektrycznej do sieci PGE Dystrybucja Oddział Rzeszów był 7 czerwca 2022 r.

Zgodnie z art. 25 pkt 6 ustawy o OZE Bioenergia terminowo przekazywała sprawozdania kwartalne wytwórcy biogazu rolniczego, począwszy od II kw. 2022 r. Tylko w przypadku dwóch sprawozdań (za II i III kw. 2022 r.) zaistniała konieczność ich korekty ze względu na błąd w obliczeniach, m.in. w zakresie ilości biogazu rolniczego wykorzystanej do wytworzenia energii elektrycznej i ilości energii elektrycznej zużytej na potrzeby produkcji.

(akta kontroli tom I str. 393-445, 538-548, 580, 673-676)

13. Energia wytworzona rejestrowana była w systemie kogeneratora, natomiast energia sprzedawana w systemie operatora energetycznego. Prezes Zarządu wyjaśnił, że Spółka nie posiadała osobnego systemu rejestrującego te dane również

⁴¹ Dalej: KOWR.

⁴² Decyzja nr OS-III.7221.1.7.2022.SP.

w odniesieniu do wytworzonego ciepła, a liczniki rejestrujące ciepło zostały założone dopiero w 2023 r.

Ilość wytworzonego ciepła⁴³ w Biogazowni Bioenergia Dzikowiec w 2023 r. wyniosła 1304,60 GJ. Natomiast wg stanu na 31 lipca 2024 r. 2770,00 GJ.

W trakcie oględzin przeprowadzonych w biogazowni 18 września 2024 r. stwierdzono, że dane dotyczące m.in. ilości wykorzystanego substratu (Mg), uzyskanego pofermentu (Mg), wytworzonego biogazu (m³), ciepła (GJ) i energii elektrycznej (MWh) można było odczytać z liczników umieszczonych na urządzeniach instalacji OZE. Znajdowały też swoje odzwierciedlenie w rejestrach dziennych. Pracownicy Spółki sporządzaliienne rejestry i zapisywali poszczególne wartości w programie Excel. Ochronę przechowywanych danych przed usunięciem lub zniekształceniem zapewniono poprzez elektroniczne kopie oraz wykonywane wydruki. Na podstawie rejestrów dziennych sporządzane były sprawozdania kwartalne przekazywane do KOWR, zgodnie z art. 35 ust. 1 pkt 6 ustawy o OZE.

(akta kontroli tom I str. 37, 392, 661-666)

14. Spółka korzystała z instrumentu wsparcia wskazanego w art. 69a pkt 3 ustawy o OZE, tj. systemu wsparcia w zakresie energii elektrycznej wytworzonej w instalacji odnawialnego źródła energii. Do 31 grudnia 2022 r. w ramach tzw. instrumentu FIT (sprzedaż sprzedawcy zobowiązanemu), zgodnie z art. 70a ust. 1 w zw. z art. 70c ustawy o OZE. Natomiast od 1 stycznia 2023 r. z tzw. instrumentu FIP (sprzedaż podmiotowi wybranemu), zgodnie z art. 70a ust. 1 w zw. z art. 70c ust. 6 pkt 1 ustawy o OZE. Łączna ilość niewykorzystanej energii elektrycznej, jaką wytwórca, tj. Spółka zadeklarowała do sprzedaży, zgodnie z deklaracjami FIT/FIP i wydanymi przez Prezesa URE zaświadczeniami o możliwości sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej, wynosiła 60 000 MWh od 21 grudnia 2020 r., a następnie od 22 czerwca 2022 r. 61 000 MWh.

Wielkość energii wyprodukowanej przez Bioenergię w latach 2022 r.⁴⁴ – 2024 r.⁴⁵ wyniosła odpowiednio: 1551,25; 3063,78 i 2377 MWh, natomiast wielkość jej sprzedaży odpowiednio: 1403,88; 2515,84 i 2055,33 MWh.

Prezes Zarządu poinformował, że Spółka nie planuje zwiększenia ilości energii objętej systemami wsparcia, o których mowa w art. 69a ustawy o odnawialnych źródłach energii.

(akta kontroli tom I str. 36, 378-391)

15. Spółka trzykrotnie zwracała się o wydanie zaświadczenia o możliwości sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej na podstawie deklaracji, o której mowa w art. 70b ust. 1 ustawy o OZE. Dwukrotnie (po stałej cenie zakupu, począwszy od pierwszego dnia sprzedaży energii elektrycznej objętej systemem wsparcia), które to zostały wydane przez Prezesa URE 21 grudnia 2020 r.⁴⁶ oraz 22 czerwca 2022 r.⁴⁷ Zmiana zaświadczenia wynikała ze zmiany mocy zainstalowanej elektrycznej instalacji OZE z 0,495 MW na 0,4999 MW oraz zmiany ilości niewykorzystanej energii, którą wytwórca planuje sprzedać (wzrost o 1000 MWh).

⁴³ Typ licznika: Hydrosplit-M3. Nr licznika SN 22644463.

⁴⁴ Od czerwca 2022 r.

⁴⁵ Stan na lipiec 2024 r.

⁴⁶ Zaświadczenie nr 0487/N/21621/2020.

⁴⁷ Zaświadczenie nr 0487a/N/21621/2022.

Po raz trzeci zaświadczenie zostało wydane 21 listopada 2022 r.⁴⁸ na skutek zmiany deklaracji w trybie art. 70b ust. 10 pkt 1 ustawy o OZE, o możliwości sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej wytworzonej w instalacji wybranemu podmiotowi, na zasadach innych niż określone w art. 70c ust. 1-5 ustawy o OZE od dnia 1 stycznia 2023 r.

Z przekazanej przez URE dokumentacji wynika, że Prezes URE wszczął pierwsze postępowanie administracyjne związane ze złożoną przez Spółkę deklaracją o zamiarze sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej po stałej cenie 28 grudnia 2018 r. na wniosek Bioenergii z 30 sierpnia 2018 r. Do 3 grudnia 2020 r. trwała korespondencja pomiędzy URE a Spółką. W tym okresie postępowanie na wniosek Spółki zostało m.in. zawieszone, a następnie umorzone i wszczęte nowe. Prezes URE wydał zaświadczenie 21 grudnia 2020 r., tj. po 18 dniach od daty złożenia kompletnych dokumentów przez Spółkę.

Wniosek o zmianę zaświadczenia został złożony przez Bioenergię 20 czerwca 2022 r. (wpływ do URE 22 czerwca 2022 r.) i w tym też dniu Prezes URE wydał przedmiotowe zaświadczenie.

Kolejny wniosek o zmianę zaświadczenia został złożony przez Spółkę 21 września 2022 r. Bioenergia została zobowiązana do złożenia dokumentów i wyjaśnień. Deklaracje zostały uzupełnione/poprawione 3 i 10 listopada 2022 r. Prezes URE wydał zaświadczenie 21 listopada 2022 r., tj. po 11 dniach od daty złożenia kompletnych dokumentów przez Spółkę.

Rozpoczęcie sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej było planowane, zgodnie ze wskazaniem w deklaracji o zamiarze sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej, pierwotnie na okres od 30 czerwca 2021 r. (1 lipca 2021 r.) do 31 grudnia 2035 r., następnie od 8 czerwca 2022 r. do 7 czerwca 2037 r. i od 1 stycznia 2023 r. do 6 czerwca 2037 r. Sprzedaż energii elektrycznej rozpoczęto 7 czerwca 2022 r.

W związku z ubieganiem się o ww. zaświadczenia, Prezes URE nie przeprowadzał kontroli dotyczących zgodności przekazywanych przez Spółkę danych, oświadczeń i informacji. Jak wyjaśnił zastępca Dyrektora Departamentu Źródeł Odnawialnych w URE, weryfikacja dokumentów odbywała się na etapie postępowania w sprawie wydania zaświadczenia FIT/FIP.

(akta kontroli tom I str. 639-660, tom II str. 418-663)

16. Spółka przekazała Prezesowi URE oświadczenia o nieudzieleniu pomocy inwestycyjnej, o której mowa w art. 39a ust. 1 ustawy o OZE: 30 stycznia 2023 r. za 2022 r. i 18 stycznia 2024 r. za 2023 r. Jak wyjaśnił Prezes Zarządu, Bioenergia nie dokonywała wyliczenia nowej ceny zakupu energii z biogazu w okresie działania biogazowni. Zastępca Dyrektora Departamentu Źródeł Odnawialnych w URE poinformował, że Bioenergia nie była zobowiązana do złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 70b ust. 10d ustawy o OZE dotyczącego nowej stałej ceny zakupu i nie dokonywała zmiany mocy, o której mowa w art. 70b ust. 10a pkt 2 ustawy o OZE. Z uwagi na rozpoczęcie sprzedaży energii elektrycznej w ramach systemów FIT/FIP w 2022 r., Spółka nie podlegała obowiązkom, o których mowa w art. 70b ust. 11a ustawy o OZE, przekazała jednak Prezesowi URE informacje o rozpoczęciu wytwarzania i sprzedaży energii elektrycznej po raz pierwszy, przy

⁴⁸ Zaświadczenie nr 0487b/N/21621/2022.

wykorzystaniu wzoru informacji rekomendowanej do stosowania w tym zakresie przez URE.

(akta kontroli tom I str. 37, tom II str. 419-420, 452-459, 474-481)

17. W latach 2020-2024 (do końca II kwartału) nie nakładano na Spółkę kar pieniężnych wskazanych w art. 168 ustawy o OZE, co potwierdził Prezes URE. Dyrektor KOWR poinformował, że nie nakładano kar na podstawie art. 168 pkt 20-24 ustawy o OZE.

(akta kontroli tom II str. 404-406)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Bioenergii w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Lublin, dnia 22 listopada 2024 r.

Kontroler
Katarzyna Zglińska
Główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Szempruch